
De Geneesheer-Specialist

Orgaan van het Verbond der Belgische
Beroepsverenigingen van
Geneesheren-Specialisten

Verantwoordelijke uitgever : Dr M. MOENS
Redactiesecretariaat : J. Van den Nieuwenhof
Kroonlaan 20 - 1050 Brussel
Tel. : 02-649.21.47 - Fax : 02-649.26.90
E-mail : info@VBS-GBS.org

ISSN 0770-8130 - MAANDBLAD

N° 7 / DECEMBER 2008

Afgifte Kantoor : BRUSSEL

<h2>DE KANDIDAAT SPECIALIST EN HET VERDRIET VAN DE ACADEMISERING</h2>

Geachte Collegae,

Sedert de invoering in 1999¹ van een geacademiseerd deel dat gelijktijdig moet plaatsgevonden hebben met de opleiding van de eerste twee jaren, wordt het VBS steeds vaker geconsulteerd door kandidaat-specialisten die ten einde raad zijn omdat ze noch bij hun stagemester(s) noch bij de administratie van de FOD Volksgezondheid gehoor vinden voor de problemen en (wan-) toestanden waarmee ze geconfronteerd worden.

Een correcte toepassing van de bestaande erkenningscriteria en een correcte informatie van de kandidaat-specialisten zouden nochtans heel wat problemen kunnen voorkomen.

Samenvattend brengen we enkele belangrijke, wettelijk vastgelegde basisprincipes in herinnering en wijzen er meteen op dat alleen de federale overheid bevoegd is voor de erkenning van de beroepstitels:

1. De kandidaat-specialist is volledig autonoom in de samenstelling van zijn stageplan dat hij ter goedkeuring voorlegt aan de erkenningscommissie van zijn specialisme.
2. De kandidaat-specialist kiest vrij de (coördinerende) stagemester(s) en stagediensten met wie hij vóór de aanvang van zijn opleiding een stageovereenkomst afsluit.
3. Het stageplan moet van bij de aanvang van de opleiding volledig bepaald en ingevuld zijn. Noch de kandidaat-specialist noch de stagemester kunnen éézijdig de componenten van het erkende stageplan wijzigen.
4. De erkenning van de kandidaat-specialist gebeurt door de erkenningscommissie van het specialisme die paritair is vastgesteld. De erkenningsaanvraag op het einde van de stages dient vergezeld te zijn van een attest dat aantoont dat de kandidaat met vrucht een specifieke universitaire opleiding heeft gevolgd tijdens zijn eerste twee opleidingsjaren. Dit attest moet worden afgeleverd zodra de kandidaat met vrucht het academisch onderricht beëindigd heeft.

Tal van details en beschrijving van probleemsituaties vindt u op de volgende pagina's.

Met collegiale hoogachting,

Dr. M. MOENS
Secretaris generaal

Dr. J.L. DEMEERE
Voorzitter

---

¹ KB van 16 maart 1999 gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 24 juni 1999

De kandidaat-specialisten en het verdriet van de "academisering"

"Ik heb mijn volledige stagejaren van mijn basisspecialisme en ook van mijn bijkomende bijzondere beroepsbekwaming in endocrino achter de rug, mijnheer. En nu zegt de prof en de administratie van de FOD Volksgezondheid dat er nog minstens een bijkomend stagejaar moet volgen..."

Sedert de "academisering" zit er in het universitaire opleidingsmilieu een zekere neiging tot infantilisering van de GSO, een mengeling van minimaliserende perceptie wat de officiële regelgeving (en dus ook de rechten en plichten van de GSO) betreft en van de eigen behoefte om zelf regels (in de eigen dienst, per specialisme, per faculteit, en zelfs interuniversitair) te bepalen en de GSO te beschouwen als studentjes.

Een veel voorkomend kenmerk is desinformatie. GSO kennen noch de officiële procedureregels, noch de officiële criteria en erkenningsvereisten. Wat ze ervan weten is een mengsel van halve waarheden en "officieuze" regels, doorgaans interpretaties van een "academische patron". De juiste informatie wordt soms helemaal niet of te laat meegedeeld. Vandaar de uitvinding door de overheid van de "redelijke termijn", een systeem om nog bijkomende stagejaren te induceren. Over de rechten en het juridisch statuut van de GSO wordt gewoon gezwegen. Studenten hebben zo'n statuut immers niet.

Kandidaat-specialisten zijn geen adolescente studentjes, maar volwassen universitair geschoolde beroepsbeoefenaars. Nochtans worden ze meer en meer als adolescentjes behandeld. Met groeiende ergernis stellen we vast, vooral in het Franstalig landsgedeelte, hoezeer de rechtspositie van de geneesheren-specialisten in opleiding (GSO) in toenemende mate werd verzwakt sinds de ontwikkelingen van juni 1999, onder invloed van de maatregelen die de Overheid heeft getroffen om een specifiek academisch onderricht te koppelen aan de beroepsopleiding in de specialistische geneeskunde. Het is paradoxaal dat precies in diezelfde periode de Hoge Raad adviseerde om een aantal beschermende waarborgen voor de kandidaat-specialisten en om welbepaalde na te leven verplichtingen voor de stagemeesters of stageziekenhuizen op te nemen in de algemene criteria voor opleiding en erkenning (M.B. van 30-04-1999). Het leek wel of een brede representatieve groep binnen het beroep op intuïtieve wijze aanvoelde dat de rechtspositie van de GSO stapsgewijs verzwakt zou worden.

Vandaag is er een dringende nood aan een daadwerkelijk "habeas corpus" van de kandidaat-specialist. Dat veronderstelt de correcte toepassing van de wettelijke regels en het duidelijk loskoppelen van het academisch onderricht enerzijds en de praktijkgerichte beroepsopleiding anderzijds. De kandidaat-specialist heeft nood aan zijn recht op vrije keuze en zijn initiatiefrecht om naast het universitair onderricht de praktijk, technische routine en trainingskwaliteit te verwerven die hij voor zich noodzakelijk acht. Wat het theoretisch (= academisch) onderricht betreft, moet hij de vrije keuze hebben wat de Faculteit betreft en zelfs van keuze kunnen veranderen.

Wat de beroepsopleiding betreft, moet de kandidaat-specialist volledig autonoom kunnen beslissen in welke erkende opleidingsdiensten hij zijn stageplan wenst te implementeren, binnen het volledige beschikbaar aanbod van stageplaatsen. Dit laatste moet hij zelf autonoom kunnen opstellen voor zijn volledige opleiding.

*Wij hebben geen enkel bezwaar, wel integendeel, tegen de inrichting van academisch onderricht als onderdeel van de specialisatieopleiding. Maar wij zijn tegen een "academisering" die gebruikt wordt om de wettelijke waarborgen ter bescherming van de GSO tot niets te herleiden en het beroepsgericht aandeel aan te tasten. **De overheid zou ernstig moeten overwegen om de academische impact op de specialisatieopleidingen in te perken. Men zou best twee keer nadenken over wat er vandaag gebeurt! Er mag niet geraakt worden aan de rechten van de GSO! En van een gelegaliseerde versie van allerhande praktijken die gegroeid zijn uit de "academisering" kan geen sprake zijn!***

Ernstige juridische waarborgen ...

Het opleidingssysteem, zoals het bestond vóór juni 1999 was gegrond op de centrale positie van de kandidaat-specialist *him- or herself*. De hoeksteen van die rechtspositie was de volledige autonomie van de

kandidaat wat betreft de samenstelling van zijn stageplan, op basis van overeenstemming met de algemene en bijzondere erkenningscriteria goedgekeurd door de erkenningscommissie. Dit stageplan moet alle stages omvatten, op basis van stageovereenkomsten, die de GSO op eigen initiatief kon afsluiten met de erkende stagemeeesters van zijn keuze en de erkende stagediensten van zijn keuze.

Zodra het stageplan was goedgekeurd door de erkenningscommissie, beschikte de kandidaat bijgevolg meteen over de juridische waarborg voor de uitvoering van zijn volledig stageplan.

Men kan zich moeilijk betere kwaliteitswaarborgen indenken uit hoofde van de kandidaat-specialist.

De kandidaten (met stageplan goedgekeurd vóór het jaar 2000) hebben die garanties in feite te danken aan Mevr. Dr. Yvonne Rombouts, voormalig Geneesheer-Directeur van het Bestuur van de Geneeskundepraktijk, die in het begin van de jaren '80 korte metten wilde maken met allerlei wantoestanden t.g.v. de administratieve onwil van vele, onder meer universitaire stagemeeesters die al te dikwijls de officiële regelgeving en de administratieve verplichtingen m.b.t. de opleiding en erkenning van de GSO naast zich neerlegden en deze beschouwden als volkomen nutteloze overlast. De toenmalige Administratie had geen enkel zicht op de stageplaatsen; sommige kandidaten werden vergoed en wel op de meest uiteenlopende wijze, andere helemaal niet; sommige patroons hadden onderhandse afspraken met de ouders van GSO's die in ruil voor de opleiding giften stortten aan een "fonds voor de dienst", enz...

De krachtlijnen van het project van Dr. Rombouts waren:

1. een echt kadaster opmaken van de erkende stagediensten en -plaatsen;
2. het bij de aanvang van de stage verplicht indienen door de kandidaat van een volledig stageplan voor de volledige opleiding
3. met de handgetekende engagementen van de "partijen", m.a.w. zowel van de kandidaat-specialist als van elke stagemeeester, inbegrepen wat de financiële vergoeding betreft
4. de kandidaat had het initiatiefrecht en de keuzevrijheid tussen de erkende stagediensten en erkende stagemeeesters;
5. noch de kandidaat, noch de stagemeeester konden eenzijdig de componenten van het erkende stageplan wijzigen;
6. arbitrage van geschillen tussen kandidaat en stagemeeester zou gebeuren in de paritair (universiteit-beroep) samengestelde erkenningscommissie; in geval van blijvend geschil moest de commissie elders een oplossing vinden voor de verdere opleiding van de kandidaat.
7. beroep tegen beslissingen van de commissie kon ingediend worden voor de Kamer van Beroep

Na hun wettelijke invoering via het KB van 21-04-1983 hebben deze duidelijke regels en de werking van het systeem op basis van pariteit tussen beroep en universiteiten op succesvolle manier een einde gesteld aan voormalige wantoestanden.

Maar, plots zijn de oude praktijken weer daar ...

Theoretisch is het vandaag nog steeds de kandidaat zelf die zijn stageplan samenstelt, maar van zijn reëel initiatiefrecht bleef enige tijd na 1999 voor velen nog maar weinig over door feitelijke "toestanden" of ook inbreuken op de wettelijke regeling vanwege sommige stagemeeesters. Op dit ogenblik zijn de autonomie en het initiatiefrecht van de kandidaat, zoals ze door de federale wettelijke bepalingen worden gewaarborgd, fel afgezwakt en, wat de Franstalige gemeenschap betreft, totaal onbestaand. De rechtspositie van de GSO wordt dikwijls herleid tot die van een studentje dat gedwongen wordt om adolescent te blijven tot na zijn dertigste in een relatie van "slaafje-patroon".

Als het vandaag nog steeds bijzonder moeilijk is om op een correcte manier de verplichtingen na te leven inzake de werktijden, rustperiodes en studiemomenten, evenals over de billijke vergoedingen, onder meer van de gepresterde wachtbeurten, zoals ze geregeld worden in het M.B. van 30-04-1999, dan heeft dat in feite alles te maken met de flagrante onrechtvaardigheid van de progressieve uitholling van de rechtspositie van de GSO.

Het KB van 16-03-1999 voegde nochtans slechts twee kleine, ogenschijnlijk onschuldige bepalingen toe aan het K.B. van 21-04-1983, zonder enige wijziging van de rechtspositie van de kandidaat-specialisten. Wat is dan wel de oorzaak van de bovenvermelde uitholling van hun rechtspositie?

Het tweede lid van art. 10 van het KB van 21-04-1983, ingelast bij KB van 16-03-1999 (B.S. van 24-06-1999) voorziet dat het stageplan moet vergezeld zijn van "*een attest dat aantoonde dat de kandidaat door een faculteit geneeskunde aanvaard is voor de discipline waarin hij opgeleid wil worden*". Theoretisch kon om het even welke, eventueel buitenlandse, universiteit dergelijk attest kunnen afleveren. Zodra dat in het bezit is van de kandidaat, behoudt deze zijn recht in alle vrijheid en autonoom zijn stageplan samen te stellen. Het is slechts met het KB van 12 juni 2008 (B.S. van 18-06-2008) betreffende de planning van het medisch aanbod, dat het "universitair attest" een precieze betekenis krijgt, nl. "het nominatief attest uitgereikt door de persoon die belast is met het bestuur van een faculteit geneeskunde van een Belgische universiteit, of een persoon daartoe door deze aangewezen...". Met het Decreet van de Franstalige Gemeenschap van 27 februari 2003 werd het "academisch attest" wel veel vroeger ingevoerd voor Franstalig België. De aflevering ervan gebeurt sedertdien door een interuniversitaire commissie van de Franstalige faculteiten, voor elk specialisme. In elk geval is het bij dit Decreet dat de huidige ontsporingen hun oorsprong vonden.

In werkelijkheid hebben de Belgische universiteiten deze bepaling van art. 10 omgevormd tot een drukkingsmiddel om zich het exclusieve beheer toe te eigenen van niet alleen de selectie der kandidaten (en zelfs de keuze van het specialisme) maar ook de invulling van het stageplan. De GSO wordt gedwongen om de ganse beslissingsbevoegdheid over zijn professionele toekomst af te staan. Hij stelt geen stageplan meer op: het wordt hem opgelegd, te nemen of te laten. (**1ste inbreuk** en rechtsmisbruik)*.

De werkelijkheid is nog harder: het stageplan dat volgens de wettelijke bepalingen (art 12,§2,2°) moet betrekking hebben op de volledige opleiding, met het oog op de erkenning door de Commissie - de formele waarborg die Dr. Y. Rombouts destijds zo belangrijk vond - wordt dikwijls alleen ingevuld voor het eerste jaar en vervolgens jaar na jaar geïmplementeerd (**2de inbreuk** en recidief van rechtsmisbruik)*, ondanks de bepaling van art. 16 die zegt dat "noch de kandidaat, noch de stagemeeester eenzijdig veranderingen mogen aanbrengen" (**3de inbreuk** en nogmaals recidief van rechtsmisbruik)*. Het toppunt is dat de Administratie van de FOD deze handelwijze niet alleen oogluikend toelaat, maar er zich bovendien op toelegt om ze te "institutionaliseren" (**medepllichtigheid** bij inbreuken en rechtsmisbruik).

Zonder volledig goedgekeurd en contractueel uitvoerbaar stageplan is de beginnende GSO een paria zonder wilsbeschikking. Hij kan alleen maar slikken wat men hem voorlegt. Bovendien dreigt het economisch belang van de stagedienst de belangen van de kandidaat-specialist te verdringen.

"Coördinerend" stagemeeester of "volmachthouder"?

Artikel 12 §1,4° van het KB van 21-04-1983, ingelast bij KB van 16-03-1999, voorziet dat, wanneer het stageplan meerdere stagemeeesters voorziet (en alleen in dat geval), de kandidaat-specialist een van hen moet aanduiden als "stagemeeester -coördinator". In werkelijkheid dringt de "stagemeeester-coördinator" zichzelf op in uitvoering van een denkbeeldige opdracht of volmacht die zou voortvloeien uit het vornoemd attest afgeleverd door de faculteit (**4de inbreuk** en rechtsmisbruik)*.

Voortaan stelt de GSO niet langer zijn vertrouwenspersoon, zijn "persoonlijke coach" aan. In de meeste gevallen stelt de academische stagemeeester zichzelf aan als "coördinator" en beslist hij autoritair over het stageparcours van de kandidaat. Als deze laatste een deel van zijn opleiding in een erkende stagedienst van een perifeer ziekenhuis wil volbrengen om bepaalde speciale of routinevaardigheden te verwerven, dan zal de beslissing daaromtrent afhangen van de goede wil van zijn "coördinator" die gewoonweg kan beslissen in functie van zijn eigen noden of van die van zijn dienst. Sommige GSO's stellen die vraag, eerst schuchter, daarna steeds nadrukkelijker. Sommigen dringen zo lang aan tot ze op hun plaats worden gezet (door wat kleine dreigementen of represailles, vb. de vermelding van karakterproblemen in een stageverslag), en schikken zich vervolgens in hun lot.

Het is natuurlijk ontegensprekelijk zo - en gelukkig maar - dat de meeste bazen uitstekende menselijke relaties hebben met hun kandidaat-specialisten. Maar het valt te betreuren dat de wettelijke regels, waarvan de GSO's niets afweten, niet altijd - en steeds minder - worden gerespecteerd door de "patroon", die nochtans als opleider geacht wordt deze regels te kennen en er zijn stagiair-geneesheer over in te lichten, in plaats van ze zo te interpreteren en "toe te passen" dat hij zichzelf de uitsluitende beslissingsmacht toe-eigent over het stageparcours van elke GSO.

De invloed die deze interpretaties hebben op de verhoudingen tussen academische patroons (de zogeheten "coördinatoren") en de perifere stagemeeesters is even pervers. De categorie van de perifere stagemeeesters zou, om Joost mag weten welke juridische beschikking, ondergeschikt zijn aan de eerste (**5de inbreuk** en rechtsmisbruik)*. Nochtans is het de GSO die de wettelijke contractant is voor elk samenstellend element van zijn stageplan. Volgens art. 12 van het KB van 21-04-1983 is het wel degelijk de kandidaat-specialist die een stageovereenkomst afsluit met een of meer stagemeeester(s), perifere of andere. In werkelijkheid komt het meer en meer voor dat de academische stagemeeester zich de volledige zeggenschap over de stages van de kandidaat toeigent (cf. de bovenvermelde inbreuken) en dat hij zichzelf bedenkt met de rol van diens enige en absolute "volmachtouder" door zich in zijn plaats te stellen om verbintenissen aan te gaan of niet aan te gaan met andere stagemeeesters. En de (onwetende) GSO stemt stilzwijgend in, want hij durft niets te zeggen en wordt graag in de waan gelaten dat hij niets te zeggen heeft....

De perverse effecten van deze inbreuken op de onderlinge verhoudingen tussen stagemeeesters laten uiteraard hun sporen na op het parcours van de kandidaat. Een voorbeeld: een academische stagemeeester was van oordeel dat de eerste twee opleidingsjaren van een kandidaat erbarmelijk slecht waren. De volgende twee jaren brengt de stagiair door in een perifere ziekenhuis, bij een stagemeeester die in de wolven is over de kwaliteit van diens werk en een lovend evaluatieverslag stuurt naar de erkenningscommissie. Wanneer de "coördinerende" stagemeeester dat enkele maanden later verneemt, wil hij de quoteringen van de kandidaat (die hij al twee jaar niet meer heeft gevolgd) "corrigeren" en faxt hij de punten die hij wil doordrukken naar de perifere stagemeeester met het verzoek ze per kerende ondertekend terug te sturen. In het erkenningsdossier van de kandidaat zaten er voor één enkel stagejaar drie evaluatiedocumenten van dezelfde perifere stagemeeester: de beoordeling "zeer goed" die hij spontaan aan de erkenningscommissie had overgemaakt; een tweede positief document, meer gedetailleerd, maar nog altijd te lovend bevonden door de patroon; en een derde beoordeling, namelijk de fax die hij ondertekend heeft teruggestuurd met daarop de door de patroon gedicteerde slechte cijfers.

Kortom, sommige perifere stagemeeesters doen alles wat de academische stagemeeester hen opdraagt, onder de nauwelijks verholen bedreiging dat anders hun rol wel eens zou kunnen herleid worden tot deze van "stagemeeester zonder assistenten". We hebben hier te maken met een **6de type** van inbreuk en rechtsmisbruik* aangezien enkel de minister op advies van de Hoge Raad de stagemeeesters erkent.

De organisatie van "filières" of "netwerken" door de universiteiten heeft eveneens een beperkende invloed op de wettelijke vrijheid van de kandidaat-specialist om zelf zijn stagemeeesters te kiezen. Het is een organisatorisch misverstand dat het bestaan van deze netwerken het academisch milieu het recht zou toekennen om de wettelijke keuzevrijheid van de GSO aan banden te leggen of om een erkend perifere stagemeeester te verhinderen stagecontracten af te sluiten in antwoord op de vrije keuze van een GSO.

De academisering ... en "GSO-jaren"

Art. 21, 2^e al., 4° van het KB van 16-03-1999 (BS van 24-06-1999) voorziet dat de erkenningsaanvraag van de kandidaat vergezeld moet zijn van *"een attest dat aantoont dat de kandidaat met vrucht een specifieke universitaire opleiding heeft gevolgd; voor de kandidaat-specialisten moet deze opleiding gelijktijdig hebben plaatsgevonden met de eerste twee jaar van hun opleiding"*.

Deze "academisering", die oorspronkelijk duidelijk een academisch wetenschappelijk onderwijs beoogt dat als aanvulling naast de beroepsopleiding bestaat - wat op zich een nobel streven is - heeft voor een toenemend aantal kandidaat-specialisten bijzonder nare gevolgen, vooral in Franstalige universitaire opleidingsziekenhuizen.

Sommige Franstalige universitaire diensten hebben de evaluatie van de "specifieke universitaire opleiding" eenvoudigweg opgenomen als een onderdeel van hun stage-evaluaties en er zelfs ondergeschikt aan gemaakt. Er zijn kandidaat-specialisten die uitstekende resultaten hebben behaald (een vb.: 80%) voor het "DES"-examen (dat overigens op interuniversitair niveau wordt georganiseerd), maar waarbij vervolgens een "DES-comité" van de stagedienst beslist... het wettelijke universitair attest in te houden (ondanks de vermelding "met vrucht"!) (7de **inbreuk**)* en de kandidaat een extra laatste jaar op te leggen in de academische dienst, uiteraard zonder de garantie dat het zijn laatste zou worden (8ste **inbreuk en (dubbel) rechtsmisbruik**)*.

Waarom dergelijk extreem machtsvertoon? Omdat er af en toe kandidaat-specialisten zijn die het misbruik van recht niet meer kunnen slikken? Naarmate de academisering vordert en zolang het wettelijk statuut van de kandidaat-specialist niet correct wordt nageleefd, is alles denkbaar.

Hoe is het mogelijk dat men soms kandidaat-specialisten aan het einde van hun zesde opleidingsjaar (of wegens opgelopen "verlengingen" zelfs later) onbekwaam verklaart, terwijl zij zelfs tijdens hun laatste jaren helemaal alleen de nacht- en weekendopvang en zorgcontinuïteit hebben verzekerd in acute diensten met levensbedreigende situaties? De algemene opleidingscriteria (art. 5.15) schrijven nochtans duidelijk voor: "de stagemeeester vertrouwt aan de kandidaat-specialist slechts die verantwoordelijkheid toe welke met de graad van zijn opleiding overeenstemt, ook voor wat betreft spoedgevallen en wachtbeurten". (9de **inbreuk***, op het MB van 30-04-1999 tot vaststelling van de algemene criteria voor de erkenning van geneesheren-specialisten, stagemeeesters en stagediensten). Het zou dus logisch zijn dat, wanneer een kandidaat-specialist als onbekwaam wordt beoordeeld in zijn laatste jaar, een onderzoekscommissie een ernstig onderzoek zou voeren naar de naleving van deze wettelijke beschikking. Vandaar ook het belang voor de kandidaat-specialist om over de bewijzen te beschikken van de prestaties (m.n. de nomenclatuurcodes) die hij heeft uitgevoerd en die bij de Z.I.V. in rekening werden gebracht op naam van de stagemeeester. Slechts in een beperkt aantal ziekenhuizen is deze informatie vandaag ter beschikking.

Universitaire diensten en "GSO-jaren": wie zoekt, die vindt.

In de academische ziekenhuisdiensten gonst het van het rekenwerk in "GSO-jaren". Economisch is zo'n "GSO-jaar" van onschatbare waarde voor de evenwichtige werking van de academische ziekenhuizen. Niet alleen werden de opleidingsduren van de in 1999 bestaande basisspecialismen in het algemeen verlengd. Vaak onder universitaire invloed werden nieuwe beroepstitels toegevoegd - met amputatie van het bevoegdheidsgebied van bestaande basisspecialismen - en bijkomende bijzondere beroepsbekwaamheden geschapen die in feite niets anders zijn dan verlengingen van de opleiding in een bepaald deelgebied. Met elke nieuwe beroepstitel worden additionele "GSO-jaren" aangeboord. Wie een nieuwe titel zoekt, kan op elke pagina van een medisch woordenboek wel zijn gading vinden. De recentste vondst heet "geneesheer-specialist in de slaapgeneeskunde", maar voorlopig wordt ze niet weerhouden.

Maar het denken in "GSO-jaren" situeert zich niet altijd in de context van opleiding. Enkele jaren geleden had een Franstalig universitair ziekenhuis gewoon besloten dat de laatstejaars-GSO hun stages met een maand moesten verlengen. Reden? Budgettair? Samenloop van omstandigheden? Tijdelijk probleem van bestaffing? Juridische verantwoording: geen en dus ging het noch min noch meer om contractbreuk en rechtsmisbruik.

Sommige universitaire diensthouders trekken met een grenzeloze creativiteit op zoek naar "GSO-jaren". Zelfs in de context van de louter administratieve aspecten van de opleidingsprocedure. Zonderling is dat in april jl. plots het advies van de Hoge Raad van Geneesheren-specialisten en Huisartsen werd gevraagd omtrent de invoering van een "redelijke termijn" voor het indienen van de erkenningsaanvraag op het einde van de opleiding. Bezorgde kandidaat-specialisten kregen onlangs van ambtenaren van de FOD te horen dat het de bedoeling was om de kandidaten een bijkomend stagejaar op te leggen in geval er, zes maanden na het einde van de stages, nog stukken zouden ontbreken in hun dossier. Niets is eenvoudiger dan zoiets voor mekaar te krijgen: een laatste evaluatieverslag dat op zich laat wachten, een wetenschappelijk artikel dat niet tijdig gepubliceerd geraakt, een stuk dat zoek is in de dienst of bij de FOD, een coördinerend stagemeeester die dwarsligt met de evaluatie van de laatste stage in een perifere dienst,

een nebulus antwoord op een vraag, een - bijgevolg niet onschuldig - misverstand over wat nu precies volgens de criteria vereist is, enz...

Een zeer recent voorbeeld. De criteria voorzien doorgaans de keuze tussen een "mededeling op een wetenschappelijke vergadering" of een "artikel in een wetenschappelijk tijdschrift". Vandaag wordt in de Franstalige Gemeenschap het artikel soms als een additionele voorwaarde voor de erkenning voorgesteld. Ook sommige ambtenaren van de FOD worden door bepaalde voorzitters van erkenningscommissies gestimuleerd om dit te eisen. Wie waakt er nog met de nodige zorgvuldigheid over de juiste toedracht van de regelgeving? Kandidaat-specialisten lezen dus best grondig de criteria van hun specialisme.

Sommige academici denken dat ze zelf ministeriële besluiten kunnen (her-) schrijven – en doen ook graag - met nefaste gevolgen voor de GSO's: op het einde van het laatste specialisatiejaar blijkt plots het proefschrift openbaar voorgebracht voor een academische jury geen "mededeling op een wetenschappelijke vergadering" meer te zijn. Wat is die jury dan wel? Meteen wordt de kandidaat dan verplicht nog een artikel te publiceren, "als ultieme vereiste van de erkenningcommissie" ... Maar ... het moet dan wel "gepubliceerd zijn geweest". Het bewijs van aanvaarding voor publicatie volstaat "immers" niet. De "redelijke termijn" kan dus redelijkerwijze niet worden gehaald en ... dus moet de GSO nog maar een jaartje bijdoen .....

Na de hoger opgesomde negen soorten inbreuken, moet je al een blinde GSO zijn om niet in te zien dat de zgn. "redelijke termijn" de uitgelezen "GSO-valkuil" van de toekomst wordt. De "tegenslag" van een bijkomend jaartje slaat echter om in ware wanhoop voor wie naast zijn basisspecialisme een aanvullende opleiding in een bijzondere beroepsbekwaamheid (BBK) gevolgd heeft. Wettelijk moet immers het tweede jaar BBK plaatshebben ná de erkenning in het basisspecialisme, maar de stages verlopen in één continuüm ...

Op het ogenblik dat we dit document opstellen is de bepaling omtrent de zgn. "redelijke termijn" nog niet officieel in voege. Desalniettemin wordt het beoogd systeem al volop "uitgetest" in sommige Franstalige faculteiten! Onwettig dus! Er zijn op dit ogenblik kandidaat-specialisten die hun stages beëindigd hebben voor beide opleidingen (basisspecialisme + bijzondere beroepsbekwaamheid), zonder dat ze het allerlaatste (zogenaamd) ontbrekend document kunnen voorleggen dat nodig is om erkend te worden in hun basisspecialisme. Dergelijke situatie wijst op een onmiskenbaar gebrek aan informatie - mogelijks actieve desinformatie - over de regels en criteria. Voor de GSO is er dringend nood aan een betrouwbare neutrale informatiebron.

Het is bvb. niet verantwoord dat het aantal stagejaren voor een bijzondere beroepsbekwaamheid in de nefrologie (officieel: 2 jaar) kan oplopen tot 4 jaar, wegens louter administratieve redenen. Zoiets mogelijk maken op grond van een rechtsbeginsel "redelijke termijn" zou het toppunt van intellectuele oneerlijkheid zijn. Naarmate er verder wordt gesleuteld aan het zgn. academische curriculum van de specialisatie-opleidingen, krijgt men de indruk dat het sprokkelen van "GSO-jaren" een geliefde sport is geworden van sommige stagemeesters van sommige geneeskundefaculteiten. Waarom?

Drie dingen staan vast:

- 1) tot voor enkele jaren bestond dit probleem nauwelijks;
- 2) het is vast geen GSO die de "redelijke termijn" heeft uitgevonden;
- 3) de "redelijke termijn" wentelt de verantwoordelijkheid voor elk element dat vertraging veroorzaakt (ook al is het toe te schrijven aan de stagemeester of de administratie) af op de GSO en dit in het dubbele voordeel van de stagemeester die er de werkkraft van een volledig opgeleide geneesheer-specialist, maar weliswaar zonder titel, bijwint voor de kostprijs van een "GSO-jaar".

Tot nog toe kon een verplichte verlenging van de opleiding met bvb. één jaar overwogen worden om redenen van lacunes inzake kwaliteit of competentie die door een stagemeester aan het licht werden gebracht bij de behandeling door de erkenningscommissie. De moeilijkheid is evenwel enerzijds dat de tekortkomingen minstens moeten verantwoord worden en anderzijds, dat die motivering ook vragen doet rijzen over de kwaliteit en de opvolging van de opleiding en dus van de opleider.

Hier heeft men echter te maken met verlengingen van de (wettelijke) opleidingsduur wegens louter administratieve aspecten gekoppeld aan een tijdsfactor. Voor louter arbitraire toepassingen is de "redelijke termijn" een schitterende uitvinding. Je kan er in volle gemoedsrust en zonder kleerscheuren "GSO-jaren" mee toevoegen, en het stelt de stagemeeester een arsenaal van kleine drukingsmiddelen ter hand om de minste neiging tot eigenzinnigheid bij de GSO te onderdrukken. Maar dit is slechts een allerlaatste kleine onrechtvaardigheid na de vele andere die sommige GSO's moeten ondergaan vanaf de opstelling van het stageplan.

Besluit

De enkele eenvoudige bepalingen die in juni 1999 werden ingevoerd om een academisch onderricht toe te voegen aan de specialistische opleiding, hebben de rechtspositie van de GSO *de facto* volledig uitgehold, op elk niveau en doorheen alle fasen van het opleidingscurriculum.

De afdwingbaarheid van de GSO-rechten in de regelgeving is onbestaande zolang de specialistische opleidingen zich zullen afspelen in een "studentje – professor(patron)" relatie.

Het "attest" bedoeld in art. 19 van het KB van 21-04-1983 genereert onrechtstreeks en zonder enige rechtsgrond een soort middeleeuws "godelijk recht" over de GSO, en zelfs een gelijksoortige vorm van "autoriteit" over de perifere ("geaffilieerde") stagemeeesters. Er zijn perifere stagemeeesters die gedwongen worden hun evaluatie van de kandidaat te herzien onder het dreigement "geen kandidaten meer te krijgen", weliswaar niet op grond van een beslissing van het orgaan dat daartoe wettelijk bevoegd is - de Hoge raad voor geneesheren-specialisten en huisartsen - maar door de academische "collega" van het specialisme die op eigen houtje de inhoud van de stageplannen van "zijn" GSO bepaalt.

Vele GSO durven gewoonweg hun wens om een deel van de opleiding in perifeer milieu te verrichten niet eens te verwoorden, uit vrees voor narigheid en mogelijke represailles.

In vergelijking tot de periode vóór juni 1999, heeft deze "pre-academisering" de kwaliteit van de specialisatieopleiding zeker niet verbeterd. Ze heeft vooral een relatieve toename in de hand gewerkt van het aantal "GSO-jaren" in universitaire ziekenhuizen. Ze heeft vele GSO's verwijderd van de nochtans noodzakelijke opleiding in de technische routine in het perifeer ziekenhuismilieu. Voor het overige heeft ze ervoor gezorgd dat de academische ziekenhuizen tijdens de nacht, het weekend en op feestdagen vooral omkaderd worden door GSO's, soms tegen een schrale vergoeding. Aldus heeft ze bijgedragen tot de toename van de prestatievolumes verricht door kandidaat-specialisten, waar niemand zicht op heeft.

Het herhaald "discours" van Franstalige faculteiten tegen de "numerus clausus" en voor "keuzevrijheid en onderwijs" is geenszins geloofwaardig als men een kritische blik werpt op de academische attitudes en gedragspatronen in verband met keuzevrijheid en specialisatieopleiding zoals die nochtans door het KB van 21-04-1983 juridisch worden gewaarborgd aan de kandidaat-specialisten. Het attest afgeleverd door een Geneeskundefaculteit geeft geen enkele universitaire stagemeeester de toelating om zich de rechten van de kandidaat-specialist toe te eigenen. Elk stageplan van een GSO opgelegd door iemand die zichzelf op de koop toe opdringt als stagecoördinator, is een tweevoudig misbruik van recht¹. Elk onvolledig gehouden stageplan of elke opgelegde eenzijdige wijziging van een stageplan is een misbruik van recht. Elke weigering van stages in een andere stagedienst door een zichzelf opdringende stagecoördinator, is een misbruik van recht. Enz.,enz.

Men ziet niet in waarom de enkele aanpassingen die in maart 1999 werden aangebracht aan het KB van 21-04-1983 teneinde een universitair theoretisch onderwijs in te lassen in het curriculum van de specialistische opleidingen, na enige tijd aanleiding moesten geven tot de knoeiboel van vandaag. Er is geen enkele objectieve reden die zoiets verantwoordt. En toch gingen enige tijd later de universitaire kringen hun "wishfull" interpretatie al meteen inkleden met de benaming "de academisering".

Het meest zorgwekkende is wel dat dit (minstens) "borderline" gedrag en zijn vele variaties, bij sommige faculteiten tot ontwikkeling is gekomen zonder enig schuldgevoel of schroom, zonder enige morele emotie,

---

keuzevrijheid van de GSO werden geschonden.

De kandidaat-specialisten zijn geen adolescenten. Het zijn **volwassen vrouwen en mannen** met een artsdiploma, die na zeven jaar "studentje" zijn eindelijk een beroepsopleiding aanvatten van nog maar eens vijf jaar of meer in een specialisme. Dank zij de "academisering" en zonder te weten welke bijkomende beroepstitels nog zullen geschapen worden om hun opleiding te verlengen en hun specialisme te verengen, starten ze een levensproject met ongekende afloop. En met de academisering zoals ze vandaag in de Franse gemeenschap wordt toegepast hebben ze nog minder zicht op het "curriculum", pardon, de doolhof waarin ze gaan verstrikt geraken.

Namens het uitvoerend bestuur.

---

* Cass. 17 mei 2002. Er kan sprake zijn van misbruik van recht als een recht zonder redelijk en voldoende belang wordt uitgeoefend, inzonderheid wanneer het berokkende nadeel buiten verhouding is met het door de houder van dat recht beoogde of verkregen voordeel. De rechter moet, bij de beoordeling van de in het geding zijnde belangen, met alle omstandigheden van de zaak rekening houden. Het Hof oordeelde eerder in dezelfde zin in het arrest van 15 maart 2002, C.01.0225.F); Sinds het arrest van het Hof van Cassatie dd. 10 september 1971 wordt door ons hoogste gerechtshof het criterium om uit te maken of er rechtsmisbruik is of niet, veelal als volgt omschreven : een recht wordt misbruikt, wanneer het wordt uitgeoefend op een wijze die kennelijk de grenzen te buiten gaat van de normale uitoefening van dat recht door een voorzichtig en bezorgd persoon (A.C., 1972, 42) (T.P.R., Verbintenissenrecht, 1994).